

Opgave 2 Massamedia

Bij deze opgave horen de teksten 4 tot en met 6 uit het bronnenboekje.

Inleiding

De afgelopen jaren maakte de levensbeschouwelijke omroep HUMAN samen met de redactie van het onderzoeksprogramma Argos van de VPRO een serie afleveringen over het onderwerp medialogica. Zowel het radioprogramma Argos als de tv-serie Medialogica zijn gemaakt op basis van onderzoeksjournalistiek. Tekst 4 is een deel van een interview met de eindredacteur van het onderzoeksprogramma Argos. Een van de afleveringen van de serie Medialogica ging over taakstraffen (tekst 5). De levensbeschouwelijke omroep HUMAN wordt volgens de bezuinigingsplannen die staatssecretaris Dekker in december 2012 aan de Tweede Kamer stuurde, vanaf 2016 niet meer gefinancierd (tekst 6).

Lees tekst 4.

Nieuws is het resultaat van een selectieproces. Voor de consument het nieuws gepresenteerd krijgt, passeert het meerdere filters.

- 4p 13 Noem twee filters die zijn te herkennen in tekst 4. Geef bij ieder filter een bijpassend citaat met regelnummers.

Zie tekst 4.

In tekst 4 zegt Kees van den Bosch dat het belangrijk is dat er mensen zijn "Van wie je erop kunt vertrouwen dat ze iets goed uitzoeken en dat wanneer zij iets vertellen, het ook waar is" (regels 39-42).

Onderzoeksjournalistiek moet voldoen aan een aantal journalistieke normen om zo betrouwbaar en objectief mogelijk te zijn.

- 3p 14 a Geef een journalistieke norm die te herkennen is in de regels 53-75 van tekst 4. Geef bij deze journalistieke norm ook een passend citaat met regelnummers.
b Noem nog een andere journalistieke norm.

Zie tekst 4.

Het is duidelijk dat het onderzoeksprogramma Argos de onderzoeksfunctie vervult. Massamedia kunnen nog andere functies vervullen, zoals de informatieve functie. Binnen deze brede informatiefunctie zijn verschillende functies te onderscheiden.

- 4p 15 Noem twee van deze functies die te herkennen zijn in tekst 4. Onderbouw je keuze voor de betreffende functie met behulp van een passend citaat.

In de aankondiging van de eerste aflevering van de serie 'Medialogica' stond onder andere het volgende:

"De overval op een buschauffeur in Gouda leidt tot 197 krantenberichten over het buurtje Oosterwei en de 'Marokkaanse reljeugd' die er de boel onveilig maakt. (...) Volgens Haagse politici staat het land in brand. Geert Wilders wil het leger uit Uruzgan terughalen om de orde te herstellen in wat volgens *De Telegraaf* een 'vrijstaat voor tuig' is. Hoe de werkelijkheid het loodje legt door de scoringsdrift van media en politiek in een op hol geslagen komkommerland."

In de aankondiging werd bovenstaand verschijnsel ook aangeduid met een begrip uit de communicatiewetenschap.

- 2p 16 Leg uit welk begrip uit de communicatiewetenschap van toepassing is op de beschrijving in de aankondiging.

Lees tekst 5 en zie de regels 7 tot en met 28 van tekst 5.

De manier waarop een onderwerp wordt gebracht, is een keuze die door de journalistiek gemaakt wordt.

Er bestaan verschillende theorieën over de invloed van massamedia.

- 2p 17 Met welke theorie over de invloed van de media is het ontstane beeld van rechters als zachte heemeesters te verklaren? Geef ook een omschrijving van deze theorie.

Lees de regels 1 tot en met 13 van tekst 6.

De levensbeschouwelijke niet-ledengebonden omroepen worden met ingang van 2016 niet meer gefinancierd. Van sommige omroepen worden de programma's (of een selectie daarvan) ondergebracht bij een andere publieke omroep.

- 2p 18 Welke publieke omroep ligt qua identiteit voor de RKK het meest voor de hand om zich bij aan te sluiten? Leg je antwoord uit.

Lees de regels 13 tot en met 52 van tekst 6.

- 4p 19 Als je uitgaat van de drie uitgangspunten van het mediabeleid, welke twee uitgangspunten van het mediabeleid zullen dan volgens Janssens in het gedrang komen? Leg je antwoord uit.

Zie de regels 53 tot en met 68 van tekst 6.

Tekst 6 is afkomstig van de website van HUMAN. De schrijver stelt dat juist het onderscheid tussen HUMAN en de commerciële omroep erg duidelijk is.

- 2p 20 Noem twee redenen waarom de programma's van HUMAN en commerciële omroepen van elkaar verschillen.

Opgave 2 Massamedia

tekst 4

'Je bent altijd bang dat je die ene diamant weggooit'

Kees van den Bosch (60) bepaalt als eindredacteur van het onderzoeksprogramma Argos mede welk verhaal wordt uitgezocht. "Soms moet je een lange adem hebben."

"Toen ik laatst van vakantie terugkwam, stond er een grote, kartonnen doos op mijn bureau met daarin een dikke ordner en een briefje: 'Beste mensen van Argos, zoek dit eens uit.' Dat is de droom van elke eindredacteur. Ik besteed een groot deel van mijn tijd aan het beoordelen van tips. Negen van de tien keer leidt dat tot niets, maar je bent altijd bang dat je die ene diamant weggooit. (...)

In de twintig jaar dat Argos bestaat, hebben we nooit een documentaire hoeven rectificeren. Het geheim? Probeer jezelf nooit te overschreeuwen. (...) Je moet iets alleen als feit brengen als je het 100 procent zeker weet. Misschien haal je daardoor niet Teletekst of de voorpagina van *de Volkskrant*, maar op de lange termijn houd je er een goede naam aan over. Ons doel is simpel: vragen stellen, nieuwsgierig zijn en ontrafelen. We controleren de macht, dat is onze taak. Greenpeace is ook een macht,

de Vogelbescherming ook. We bekijken iedereen kritisch. Dat vind ik ook een deel van onze rechtvaardiging. Op internet is voor elke mening wel ondersteunende informatie te vinden. Dan is het belangrijk dat er mensen zijn die een soort keurmerk hebben. Van wie je erop kunt vertrouwen dat ze iets goed uitzoeken en dat wanneer zij iets vertellen, het ook waar is. (...) Als je iets niet zeker weet, wees dan eerlijk over hoe twijfelachtig je basis is. Eigenlijk doen wij het niet anders dan andere journalisten, het enige grote verschil is tijd. We zijn met acht redacteurs, gemiddeld besteedt een redacteur zo'n zes weken fulltime aan research voor een uitzending. Maar als het nodig is, kan iemand ook een half jaar met een onderwerp bezig zijn.

Aan onze scoop¹⁾ over ruziënde artsen op de longafdeling van het VU Medisch Centrum is maandenlang bellen, praten en koffiedrinken in hotels voorafgegaan. Je moet het vertrouwen van mensen winnen om ze zover te krijgen dat ze alles vertellen. Een redacteur raakt daardoor helemaal verward in zo'n verhaal. Dan is het mijn taak om te zeggen 'Ho, ho, waar ben je mee bezig?'

65 Wordt het wel iets?' Toen we stukken binnenkregen die bevestigden wat zijn bronnen hem hadden verteld, wisten we: nu hebben we groot nieuws.

(...) Bijna de helft tot een derde van 70 onze verhalen leidt tot Kamervragen of iets van beweging in de politiek. Dat geeft een kick, maar ook een zekere druk. Het zal toch niet gebeuren dat we onder mijn leiding 75 de fout in gaan?"

naar: de Volkskrant, 26 januari 2013

noot 1 een scoop = een journalistieke primeur

tekst 5

Argos-TV medialogica: dossier taakstraf

Aflevering 6

Vijf jaar geleden onthulde het televisieprogramma ZEMBLA voor het eerst cijfers over taakstraffen in Nederland. Daders van ernstige 5 gewelds- en zedendelicten zouden vaak weggelaten met een taakstraf. De onthulling ontketende verontwaardigde reacties in politiek en samenleving. Kranten namen de berichtgeving van ZEMBLA over en er 10 ontstond een beeld van rechters als zachte heelmeeesters. Rechters en aanklagers herkenden hun eigen praktijk niet in de feiten. 15 De Raad voor de Rechtspraak en het Openbaar Ministerie lieten daarop hun eigen onderzoek volgen. Zij kwa-

men tot de conclusie dat het beeld dat ZEMBLA schetste grotendeels 20 niet klopte. Maar het tij bleek niet te keren. Hoewel diverse deskundigen in de uitzending van ARGOS aangeven dat taakstraffen al jarenlang een effectieve, humane en kostenbesparende wijze van straffen zijn, won het 25 beeld van de softe rechters die geen vuist konden maken tegen de oprukkende criminaliteit. 'Medialogica' over hoe het verschil 30 tussen werkelijkheid en beeld kon ontstaan. Hoe politici, journalisten en beleidsmakers verstrikt raakten in de donkere krochten van de mediawerkelijkheid.

naar: www.human.nl, geraadpleegd augustus 2013

tekst 6

‘Het mediabeleid rond HUMAN is vooral heel pijnlijk’

(...) Donderdag 6 december 2012 verstuurde staatssecretaris Sander Dekker zijn ‘media-brief’ naar de Tweede Kamer waarin hij de uit-
5 werking van de bezuinigingen op de publieke omroep toelichtte. De levensbeschouwelijke ‘2.42-omroepen’, zoals HUMAN, worden met in-
10 gang van 2016 niet meer gefinancierd. (...) Dekker ziet levensbeschouwelijke programmering als een taak voor de algemene omroepen. HUMAN-directeur Bert Janssens: “Als
15 programma’s zoals de onze worden ondergebracht bij andere omroepen dan gaat onder andere de kennis en expertise van de humanistische beweging verloren. Op dit moment
20 werkt HUMAN nauw samen met humanistische organisaties zoals het Humanistisch Verbond, Humanitas, Hivos, HVO, UvH en anderen. Dat levert bijzondere programma’s op,
25 die zonder een directe band met hen nooit gemaakt zouden worden.” Volgens Janssens verliest de overheid het belang van minderheden uit het oog. “De meerderheid voert zijn
30 ideeën uit. Nu eens dit, dan weer dat. De kiezer heeft gesproken, zeggen ze dan.” “Tijdens het Kamerdebat van afgelopen maandag bleek dat politici

35 denken dat onze (...) samenleving langs politieke en sociale lijnen in te delen is. (...) Maar dat gebeurt net zo goed langs levensbeschouwelijke lijnen. En dan zijn ineens, zoals bij
40 het Humanistisch Verbond, VVD’ers en SP’ers met elkaar verbonden. Een omroep als HUMAN maakt zijn programma’s niet alleen voor de eigen achterban, maar ook voor
45 andersdenkenden die zo kennis nemen van het humanistisch perspectief op ontwikkelingen in de samenleving. De publieke omroep moet de plek bij uitstek zijn waarin
50 levensbeschouwelijke stromingen autonoom hun stem kunnen laten horen.” De verbazing rond het stopzetten van de financiering voor HUMAN en de
55 andere 2.42-omroepen is groot. Op weinig terreinen is immers het onderscheid met de commerciële omroep zo duidelijk aanwijsbaar. (...) Ondertussen onderzoekt HUMAN zijn
60 toekomst. Janssens: “Daar waren we natuurlijk al langer mee bezig. Afhankelijk zijn van politieke grillen, dat ligt niet in de lijn van een humanistische organisatie. Met de steun
65 die we ondervinden van onze achterban, van kijkers en luisteraars, gaan we moedig voorwaarts. Maar eerst doet het even pijn.”

naar: www.human.nl, 14 december 2012